

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 963
van **FREYA PERDAENS**
datum: 1 september 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Proeftuinen Droogte - Opvolging en evaluatie

Als onderdeel van de Blue Deal van de Vlaamse Regering heeft de minister opnieuw 4 miljoen euro vrijgemaakt voor het project Proeftuinen Droogte. Vorig jaar was er een gelijkaardige oproep, waaruit 8 proeftuinen werden geselecteerd die begin 2020 van start gingen.

Over de 8 proeftuinen die in 2020 werden geselecteerd zei de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) het volgende: "Met deze proeftuinen willen we dan ook al doende leren. Enerzijds over de praktische en technische uitdagingen en oplossingen op het terrein. Anderzijds over de beleidsmatige en administratieve hindernissen en mogelijkheden.

Door de projecten permanent op te volgen en te evalueren, willen we de opgebouwde kennis bundelen en verspreiden. Ook de initiatiefnemers engageerden zich om mee te werken aan kennisverspreiding en aan het ambassadeurschap.

Zo willen we de weg openen naar een vermenigvuldiging van gelijkaardige projecten die overal in Vlaanderen de droogte te lijf gaan."

1. Wat zijn de conclusies van de opvolging en evaluatie van de eerste selectie van 8 proeftuinen?
2. Werd er al werk gemaakt van het bundelen en verspreiden van de opgebouwde kennis? Op welke manier gebeurde dat?
3. Werden er bepaalde zaken meegenomen uit de eerste oproep om de nieuwe oproep op te maken/op te starten? Welke?

ANTWOORD

op vraag nr. 963 van 1 september 2020

van **FREYA PERDAENS**

1. De bevraging van de initiatiefnemers van de 8 proeftuinen droogte die begin 2020 van start gingen, gebeurde rond een viertal aspecten en leverde een reeks bevindingen en aandachtspunten op.

Er zijn nog hindernissen en struikelblokken op projectniveau. Op vlak van techniek en innovatie is er nood aan ondersteuning van onderzoekinstellingen ter staving van de inzetbaarheid van het water van de omgekeerde osmose. Op juridisch vlak moet de eigendomssituatie van bijvoorbeeld het water, de leidingen, collectorbuizen, waterbuffer, verder uitgeklaard worden. Andere bedrijven overtuigen om te participeren, blijkt ook niet eenvoudig: "de grootste uitdaging is deze verandering in de hoofden van de mensen te brengen." Verschillende initiatiefnemers verwijzen ook naar de prefinanciering als een belangrijke hindernis.

Het tweede aspect behelst de vraag of er gelijkaardige projecten mogelijk zijn zonder subsidie en wat zijn de voorwaarden voor vermenigvuldiging. Best practices verspreiden die de (economische) haalbaarheid aantonen, is noodzakelijk. De rendabiliteit hangt af van de waterprijs en wordt ook beïnvloed door wetgevend kader (bv. wat is wel en niet verplicht binnen de hemelwaterrichtlijn, lozingsnormen,...). De subsidie is echter een belangrijke stimulans om partners aan boord te krijgen en een samenwerking (bijkomende coördinatiekosten) op te zetten en is belangrijk voor het dekken van een innovatiekosten.

Het blijkt ook dat de initiatiefnemers nood hebben aan ondersteuning en begeleiding bij persmomenten en verspreiding van kennis over het project. Dit start al bij de opstartfase, waar een begeleidingsgroep in gesprek moet gaan met de projectverantwoordelijken om nog een aantal ideeën of afwegingen door te spreken, zoals bijvoorbeeld via een startmeeting na goedkeuring voor bijkomende vragen. Ook ondersteuning (bv. via een adviesbureau dat dergelijke projecten begeleidt bij de voorbereiding) wat betreft het watergerelateerd luik omgevingsvergunning en de principes van integraal waterbeleid zijn nuttig.

Tot slot, de methode/oproep van proeftuinen droogte wordt door de initiatiefnemers ervaren als relatief snel met een duidelijk kader en als een hefboom om partijen vanuit verschillende hoeken samen te brengen of te overtuigen. Ze ervaren ondersteuning vanuit verschillende expertisevelden, waarbij voldoende ondersteuning van externe specialisten van belang is. De staatssteunregeling is echter complex en laat maar zeer beperkte steun toe aan (landbouw)bedrijven.

Dit leert dat het een goede zaak is dat ik vernieuwende projecten ondersteun. Specifieke uitdagingen van diverse aard worden zo door de projecten en door hun omkaderende partners en de VMM als subsidiërende entiteit aangepakt.

2. Begin juli 2020 werd een brochure gepubliceerd op de website van de VMM, waarin de 8 proeftuinen gedetailleerd voorgesteld worden:
(<https://www.vmm.be/publicaties/proeftuinen-droogte>).
Naast de voorgestelde maatregel wordt ingegaan op de manier van samenwerken, de betrokken partners, het voorgestelde waterbeheersysteem en het financieringsplan.

Deze brochure is de eerste stap om ook andere bedrijfsleiders en medewerkers te inspireren om het risico op waterschaarste terug te dringen en mee te werken aan een robuuster watersysteem. De informatie werd ook verwerkt in een webpagina per project. De brochure werd bekendgemaakt via de communicatiekanalen van VMM en, samen met de tweede oproep proeftuinen droogte, via een gerichte mailing naar relevante stakeholders.

De initiatiefnemers engageerden zich ook om zelf kennis te verspreiden en het ambassadeurschap op te nemen. Dit resulteerde onder andere in een aantal persmomenten in de krant van West-Vlaanderen (22/05/2020: Johnny Verhelst (27) verandert mest in irrigatiewater), de Standaard (08/08/2020, "Doe-het-zelvers tegen de droogte", waar proeftuin droogte 'Mallaardstraat' aan bod komt), Kerk en Leven (18/08/2020: Bedrijven tegen droogte, met acht vernieuwende projecten proberen bedrijven door samenwerking de waterschaarste aan te pakken) en radio 1 (17/06/2020: proeftuin 'Van mest naar irrigatiewater: 'geef mij maar een glaasje mestwater');

De VMM stelt het project proeftuinen droogte voor in een reportage over water van Kanaal Z die in september uitgezonden werd. Ook de proeftuin 'Mallaardstraat' komt in deze reportage aan bod. Bovendien is het project proeftuinen droogte slechts één element in het grotere kader van de Blue Deal waarbij ik via verschillende sporen actief inzet op waterefficiënt Vlaanderen. Dit project zal doorheen de uitwerking van verschillende beleidsinitiatieven die opgenomen werden in de Blue Deal dan ook weerklank vinden.

3. Het subsidiereglement van de eerste oproep werd grotendeels overgenomen voor de tweede oproep maar verschilt ook op enkele belangrijke punten, met als voornaamste doel om de drempel te verlagen en innovatie te stimuleren.

De selectieprocedure is ingekort. De initiatiefnemers kunnen hun voorstel ook aan de jury voorstellen via een online platform. De complementariteit t.o.v. de proeftuinprojecten in uitvoering vanuit de eerste oproep werd opgenomen als extra evaluatiecriterium. Het minimumbedrag voor de subsidie is verlaagd, zodat ook kleinere projecten in aanmerking komen. Aan de evaluatiecriteria is het aspect 'aandacht voor duurzaam materiaalgebruik en landschappelijke kwaliteit bij de uitvoering van het project en voor de andere milieucompartimenten' toegevoegd. In het subsidiereglement van de tweede oproep is bepaald dat een tweede schijf van 30% kan uitbetaald worden als aangetoond wordt dat minstens 70% van de werken uitgevoerd is. Volgens het eerste subsidiereglement wordt bij opstart 30% van de subsidie uitbetaald en wordt de overige 70% pas uitbetaald na afsluiten van het project. Zoals hierboven reeds gesteld bleek uit de evaluatie dat verschillende initiatiefnemers immers aangaven dat deze prefinanciering een belangrijke hinderpaal vormt.